

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

שם הקורס: ר' לוי יצחק מברדיטשב: דמותו ההיסטורית והגותו

שם המרצה: פרופ' צבי מרק | שם המחלקה: ספרות עמ"י

Course name in English Rabbi Levi Yitzchak | 13-1730-01
of Berdichev: History, Thought, Literature (an online course)

סוג הקורס:	הרצאה (מתוקשב)
היקף נ"ז:	4
שנת לימודים:	תשפ"ו
סמסטר:	שנתי
יום ושעה	מתוקשב
שעת קבלה:	בתאום מראש
מייל מרצה:	Avishar.h@gmail.com
קישור לאתר למדה:	/https://lemida.biu.ac.il

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

הקורס יקנה היכרות עם דמותו של ר' לוי יצחק מברדיטשב – דמותו, הרקע ההיסטורי, ותורתו, זאת תוך היכרות עם תנועת החסידות בדורותיה הראשונים.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יכירו את תנועת החסידות בדורותיה הראשונים
2. הלומדים יכירו את הרקע המדיני, חברתי, כלכלי, לפעילותו של רלו"י
3. היכרות ילמדו תורות מרכזיות של רלו"י
- 4.

מיומנויות

1. הלומדים ינתחו את תורותיו של רלו"י ויחלצו מהם את העקרונות המרכזיים של הגותו ודרכו
2. הלומדים יעריכו את מקומו של רלו"י בתנועה החסידית ובעולם היהודי של זמנו

ערכים (אופציונלי רק במידה ורלוונטי)

תכנון מהלך השיעורים (כולל למידה פעילה):

* כל היחידות ילוו בלמידה פעילה דרך דיוני הפורום ומטלות

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1.	א. יחידת פתיחה – דמותו של ר' לוי יצחק במשך הדורות		1. יהושע לוינוביץ, מכתב לחבר, גוש עציון, חמישים שנות מאבק ויצירה (כנס ועיבד יוחנן בן יעקב), תשל"ח, עמ' 229–230. 2. דרזנר ש', לוי יצחק מברדיצ'ב – סניגורם של ישראל, תל אביב, תשמ"ז, עמ' 70–77. 3. גרינברג א' צ', "בקץ הדרכים עומד ר' לוי יצחק מברדיטשוב ומבקש תשובת רם", אורי צבי גרינברג – כל כתביו, כרך ו', רחובות הנהר, ספר האיליות והכח, עמ' 61–64.	

2	ב. תנועת החסידות – רקע כללי	1. עמנואל אטקס, תנועת החסידות בראשיתה, ישראל תשנ"ח, עמ' 7–109, 100, 70. 2. לדברג נ', סוד הדעת, ירושלים תשס"ז, עמ' 21–26. 3. דוד אסף, "תולדות החסידות", מתוך The YIVO Encyclopedia of Jews in Eastern Europe, Yale University Press, 2008, pp. 659–670.
3	ג. דמותו ההיסטורית של ר' לוי יצחק	1. דרזנר ש', לוי יצחק מברדיצ'ב – סניגורם של ישראל, תל אביב, תשמ"ז, עמ' 11–38. 2. קופר ל' י', "רבנות, הלכה, למדנות", בתוך: ספר ר' לוי יצחק מברדיטשב, (עורכים: מרק צ' והורן ר'), בר אילן, 2017, עמ' 62–130. 3. היילפרין י', "רבי לוי יצחק מבארדיטשוב וגזירות המלכות בימיו", תרביץ כח, עמ' 90–98.
4	ד. בעין הסערה – מעורבותו של ר' לוי יצחק במחלוקות פנים חסידיות וחיצוניות	1. "שהיה חד בדרא": בתוך ספר ר' לוי יצחק מברדיטשב, (עורכים: מרק צ' והורן ר'), בר אילן, עמ' 131–155.
5	ה. קדושת לוי – אישיותו ותורתו של ר' לוי יצחק	1. גרין א' י', "סביב שולחן המגיד", ציון עח (תשע"ג), עמ' 73–106. 2. רבקה שץ-אופנהיימר, החסידות כמיסטיקה, ירושלים תשמ"ח, עמ' 78–110. 3. רחמני ש', "סניגורן של ישראל", בתוך ספר ר' לוי יצחק מברדיטשב, עמ' 229–261. 4. לדברג נ', "משחק ותיאטרליות", בתוך ספר ר' לוי יצחק מברדיטשב, עמ' 262–291. 5. אידל מ', "אותיות לבנות", בתוך ספר ר' לוי יצחק מברדיטשב, עמ' 203–228.

(בקורס שנתי, יש להוסיף את המפגשים הנוספים)
*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

מסקל בציון הסופי	תיאור התוצר
80% מהציון הסופי	מבחן מסכם
20% מהציון הסופי	מטלת סוף סמסטר א
% מהציון הסופי	
% מהציון הסופי	

דרישות הקורס

1. הגשת מטלות
2. השתפות פעילה בפורומים
3. ציון עובר במבחן המסכם

דרישות קדם

שם הקורס	מס' הקורס

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)

1. ביבליוגרפיה

קריאת חובה:

אטקס, עמנואל, תנועת החסידות בראשיתה, ישראל תשנ"ח, עמ' 7-70, 100-109.
 לדברג נ', סוד הדעת – דמותו הרוחנית והנהגתו החברתית של רבי ישראל בעל שם טוב, ירושלים תשס"ז, עמ' 26-21.

היילפרין י'. רבי לוי יצחק מבארדיטשוב וגזירות המלכות בימיו. תרביץ כח, עמ' 90-98.
 פטרובסקי-שטרן י', הדרמה של ברדיצ'ב: לוי יצחק ועירו, ספר ר' לוי יצחק מברדיטשוב - קובץ מאמרים, (עורכים: מרק צ' והורן ר'), הוצאת הקתדרה לחקר החסידות ע"ש ר' לוי יצחק מברדיטשוב, אוניברסיטת בר אילן, ראשון לציון 2017, עמ' 15-44.

שור א', ר' לוי יצחק בין צדיקי דורו, מחלוקות והסכמות, ספר ר' לוי יצחק מברדיטשב - קובץ מאמרים, (עורכים: מרק צ' והורן ר'), הוצאת הקתדרה לחקר החסידות ע"ש ר' לוי יצחק מברדיטשב, אוניברסיטת בר אילן, ראשון לציון 2017, עמ' 45-61.

הר-שפי א', 'שהיה חד בדרא': ר' לוי יצחק מברדיטשב כנקודת ציר בתנועה הצומחת, ספר ר' לוי יצחק מברדיטשב - קובץ מאמרים, (עורכים: מרק צ' והורן ר'), הוצאת הקתדרה לחקר החסידות ע"ש ר' לוי יצחק מברדיטשב, אוניברסיטת בר אילן, עמ' 131-155.

גרין א' י', 'סביב שולחן המגיד: צדיק, מנהיגות ופופולריזציה בחוגו של ר' דב בר ממזריטש', ציון עה (תשע"ג), עמ' 73-106.

שץ-אופנהיימר, ר', החסידות כמיסטיקה, ירושלים תשמ"ח, עמ' 78-110.

רחמני ש', סניגורן של ישראל: היסוד ההגותי לסנגוריה של ר' לוי יצחק על ישראל בכתבי המהר"ל מפראג, ספר ר' לוי יצחק מברדיטשב - קובץ מאמרים, (עורכים: מרק צ' והורן ר'), הוצאת הקתדרה לחקר החסידות ע"ש ר' לוי יצחק מברדיטשב, אוניברסיטת בר אילן, ראשון לציון 2017, עמ' 229-261.

לדרברג נ', רבי לוי יצחק מברדיצ'ב-משחק ותיאטרליות על רקע תורת המגיד ממזריץ', ספר ר' לוי יצחק מברדיטשב - קובץ מאמרים, (עורכים: מרק צ' והורן ר'), הוצאת הקתדרה לחקר החסידות ע"ש ר' לוי יצחק מברדיטשב, אוניברסיטת בר אילן, ראשון לציון 2017, עמ' 262-291.

אידל מ', אותיות לבנות : מהשקפותיו של ר' לוי יצחק מברדיצ'ב להרמנויטיקה הפוסט-מודרנית, ספר ר' לוי יצחק מברדיטשב - קובץ מאמרים, (עורכים: מרק צ' והורן ר'), הוצאת הקתדרה לחקר החסידות ע"ש ר' לוי יצחק מברדיטשב, אוניברסיטת בר אילן, ראשון לציון 2017, עמ' 203-228.

נגאל ג', רבי לוי יצחק במרדיטשוב - סיפורים, ירושלים תשנ"ז.
לוינוביץ, י' מכתב לחבר, גוש עציון, חמישים שנות מאבק ויצירה (כינס ועיבד יוחנן בן יעקב), תשל"ח, עמ' 229 – 230.

דרזנר ש', לוי יצחק מברדיצ'ב – סניגורם של ישראל, תל אביב, תשמ"ז. עמ' 70-77.
גרינברג א' צ', בקץ הדרכים עומד ר' לוי יצחק מברדיטשוב ומבקש תשובת רם, אורי צבי גרינברג - כל כתביו, כרך ו', רחובות הנהר, ספר האיליות והכח, עמ' 61-64.

לקריאה נוספת:

אסף ד', תולדות החסידות, גרסה עברית של ערך באנציקלופדיית ייוו"א (The YIVO Encyclopedia of Jews in Eastern Europe, Yale University Press, 2008, pp. 659-670).

דרזנר ש', לוי יצחק מברדיצ'ב – סניגורם של ישראל, תל אביב תשמ"ז, עמ' 11-38.

קופר ל' י', רבנות, הלכה, למדנות: היבטים עלומים בתולדות הרב לוי יצחק מברדיטשוב, ספר ר' לוי יצחק מברדיטשוב - קובץ מאמרים, (עורכים: מרק צ' והורן ר'), הוצאת הקתדרה לחקר החסידות ע"ש ר' לוי יצחק מברדיטשוב, אוניברסיטת בר אילן, ראשון לציון 2017, עמ' 62-130.

נדב מ', [ר' אביגדור בן חיים ומלחמתו בחסידות בפינסק ובליטא](#), ציון לו (תשל"ב), עמ' 200-219.

אטקס ע', בעל התניא: רבי שניאור זלמן מלאדי וראשיתה של חסידות חב"ד, ירושלים תשע"ב, עמ' 317-385.

דרזנר ש', לוי יצחק מברדיצ'ב – סניגורם של ישראל, תל אביב, תשמ"ז.

Dynner, G. , 'The Hasidic tale as a historical source: historiography and methodology', *Religion Compass*, 3,4 (2009), pp. 655–675.